

Ruhsal Durumumuzun Hikayesi

**Margaret Mahler, John Bowlby, Sigmund
Freud, Erik Erikson, Jean Piaget, Daniel Stern**

**Rölatif Bütüncül Psikoterapi
13. Dönem Serisi**

Tahir ÖZAKKAŞ – Ahmet ÇORAK

AĞUSTOS 2014

Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları: 242

Ruhsal Durumumuzun Hikayesi

**Margaret Mahler, John Bowlby, Sigmund Freud,
Erik Erikson, Jean Piaget, Daniel Stern**

ISBN 978-605-9137-68-3
Copyright© Psikoterapi Enstitüsü

Tüm hakları saklıdır. Yayıncının izni olmaksızın tümüyle veya kısmen yayımlanamaz, kısmen de olsa çoğaltılamaz ve elektronik ortamlarda yayımlanamaz.

Birinci Baskı: Ocak 2018

Editör: Tahir Özakkaş
Katkıda Bulunanlar: Habibe Aykan

Baskı: Acar Matbaacılık Prom. ve Yayın. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Osmangazi Mahallesi Mehmet Deniz Kopuz Caddesi No: 20/1
Esenyurt - İSTANBUL

**PSİKOTERAPİ ENSTİTÜSÜ EĞİTİM ARAŞTIRMA SAĞLIK
ORG. VE DANIŞMANLIK LTD. ŞTİ.**

Eğitim ve Kongre Merkezi: Fatih Sultan Mehmet Caddesi No:285
Darıca / KOCAELİ Tel: 0262 653 6699

PSİKOTERAPİ ENSTİTÜSÜ LTD. ŞTİ. BEYOĞLU ŞUBESİ
Asmalı Mescit Mah. İstiklal Cad. No:120 Galatasaray İşhanı Kat: 5
Beyoğlu / İSTANBUL Tel: 0212 243 2397

www.psikoterapi.com - www.psikoterapi.org - www.hipnoz.com

SUNUŞ

İnsanlık tarihi boyunca, her toplumda psikolojik rahatsızlıkları tedavi etmeye yönelik girişimler olmuştur. Bu alanda yapılan girişimler sonucu ortaya çıkan pek çok farklı ekolün savunucuları, kendi ekollerini yüceltme ve diğer ekolleri küçümseyerek ötekileştirme yoluna gitmiştir. Ancak buna rağmen farklı yaklaşımlardan bilgiler edinerek kuramını zenginleştirmeye ve bu alanda çalışmalar yapmaya başlayan öncü terapistler, psikoterapide bütünlüşmeyi sağlayarak alandaki bölünmeleri büyük oranda azaltmıştır.

Bütüncül psikoterapi, hastanın bilişlerinin, davranışlarının, kişiliğinin ve duygusal süreçlerinin yeniden düzenlenmesine yardımcı olmak için pek çok farklı ekolden faydalanarak daha gerçekçi, uyumlu ve esnek bir çalışma alanı sunar. Eğitimi verdiğimiz bütüncül psikoterapi, zaman zaman eklektik ve asimilatif, genellikle de entegratif ve ortak faktörler üzerine kurulmuş bütüncül bir yaklaşımı içerir. Bireye, teori odaklı değil danışan odaklı bakmaya çalışan bütüncül psikoterapiler, farklı yaklaşımların bileşenlerini bir araya getirerek terapisti geniş bir vizyona ulaştırır.

Bu amaçtan yola çıkarak, çeşitli bilimsel etkinlik, araştırma, eğitim ve yayın çalışmalarıyla, ülkemizde bütüncül psikoterapi uygulamalarının gelişimine öncülük etmekten gurur duyuyoruz. Elinizdeki bu ders notları, ruhsal bozuklukların tedavisinde tek bir psikoterapi yaklaşımına bağlı kalmaktansa elindeki veriyi kullanarak uygulanabilecek en iyi tekniği ve teoriyi arayan bütüncül yaklaşımlı terapistler

yetiştirme adına verilen Bütüncül Psikoterapi Teorik Eğitimi 13. Grubunun Ağustos ayı deşifrelerini sunmaktadır. Bu ders notları, eğitim deşifresinin derlemesi olma özelliğiyle dünyada eşi benzeri görülmemiş bir yayının niteliği de taşımaktadır.

Bu ders notlarında Mahler, Stern ve Bowlby'e göre ruhsal gelişim evreleri, bebeğin ruhsal gelişim evreleri psikoseksüel gelişim evreleri ve Erik Erikson'ın hayatı konuları ele alınmaktadır.

Bütüncül psikoterapiler de insanın ruhsal yapısının gelişiminde olduğu gibi zamanla özerkleşecek, bireyselleşecek ve ayrışarak psikoterapi ruhunu ayakta tutacaktır.

Psikoterapi uygulayıcıları için önemli olduğunu düşündüğümüz bu eğitim ders notlarını, sizlerin ilgisine sunmaktan kıvanç duymaktayız. Keyifli okumalar dileriz...

Tahir ÖZAKKAŞ

Psikoterapi Enstitüsü Başkanı

İÇİNDEKİLER

I. GÜN

I. DERS

İnsanın Gelişimsel Evreleri..... 1

II. DERS

Psikoseksüel Gelişim Evreleri55

III. DERS

Margaret Mahler'in Gelişim Evreleri 111

IV. DERS

Otistik Dönem..... 153

II. GÜN

I. ve II. DERS

Bebeğin Ruhsal Gelişim Evreleri.....205

Sembiyotik Dönem251

III. DERS

Ruhsal Gelişim Kuramcıları ve Gelişim Evreleri289

IV. DERS

Stern ve Bowlby Göre Ruhsal Gelişim Evreleri337

İÇİNDEKİLER

III. GÜN

I. DERS

Ruhsal Gelişim Dönemlerinin Özetlenmesi.....375

II. DERS

Gelişim Dönemlerinin Özetlenmesi431

III. DERS

Eric Erikson Psikoseksüel Gelişim Evreleri471

Aşamalı Oluşum Çizelgesi.....474

IV. DERS

Psikososyal Gelişim Evreleri513

I. GÜN

I. DERS

– AĞUSTOS 2014 –

İnsanın Gelişimsel Evreleri

İnsanın Gelişimsel Evreleri

Tahir ÖZAKKAŞ: Evet arkadaşlar hoş geldiniz. Yine birlikteyiz. Kendimizi deşelemeye, kurcalamaya, kendimiz üzerinden bir şeyler öğrenmeye ve kendimizi anlamaya kavramaya gönüllü olarak buradayız. Bu ay biraz daha kurcalamayı derinleştirerek içerideki apseleri boşaltmaya çalışacağız. Hep beraber var mıyız?

Kursiyerler : (hep bir ağızdan) varız.

Tahir ÖZAKKAŞ: Peki geçtiğimiz iki aylık eğitim süresi içinde neler anlattık kısaca bana bir özet verecek arkadaş var mı? Ben bazen yol haritamı kaybediyorum. Ne anlatıp anlatmadığımı unutuyorum. O açıdan, bu yaşlı insana yardım etme açısından başka bir niyetim yok. Evet

Kursiyer: Savunma mekanizmalarını konuştuk.

Tahir ÖZAKKAŞ: Hangilerini konuşmuştuk.

Kursiyer: Bölme, bastırma, diso.....

Tahir ÖZAKKAŞ: Disosiyasyon evet yardım edin biraz şöyle kolektif bilinç dışı toplu hareket etsin.

Kursiyer: Yansıtma, inkar

Tahir ÖZAKKAŞ: Yansıtma

Kursiyer: Özdeşleşme

Tahir ÖZAKKAŞ: Özdeşleşme

Kursiyer: Yansıtımalı özdeşleşme,

Tahir ÖZAKKAŞ: Yansıtımalı özdeşleşme

Uğultular

Tahir ÖZAKKAŞ: Dönüştürme , aklileştirme,

Kursiyer: Yer değiştirme,

Tahir ÖZAKKAŞ: Yer değiştirme,

Kursiyer: Saplanma,

Tahir ÖZAKKAŞ: Saplanma

Kursiyer: İdealizasyon, entellektüalizasyon

Tahir ÖZAKKAŞ: İdealizasyon, entellektüalizasyon

Kursiyer: Mizah,

Tahir ÖZAKKAŞ: Mizah

Kursiyer: Yap-boz

Tahir ÖZAKKAŞ: Yap-boz

Kursiyer: Reaksiyon formasyon

Tahir ÖZAKKAŞ: Reaksiyon formasyon

Kursiyer: İçe alım ie atım

Kursiyer: Özgecilik

Tahir ÖZAKKAŞ: Özgecilik (altruizm), ie alım ie atım, hadi başkasına yöneltme kendine yöneltme. Evet kızlar hadi bakalım

Kursiyer: Yalıtma, izolasyon

Tahir ÖZAKKAŞ: Yalıtma, izolasyon, develüasyon, idealizasyon

Kursiyer: Yer değiştirme,

Tahir ÖZAKKAŞ: Yer değiştirme, somutlaştırma,

Kursiyer: İlkel inkar

Kursiyer: Konversiyon

Tahir ÖZAKKAŞ: İlkel inkar, konversiyon

Kursiyer: *Yüceltme*

Tahir ÖZAKKAŞ: Yüceltme

Kursiyer: *Mizah*

Kursiyer: *Doing-undoing*

Tahir ÖZAKKAŞ: Mizah, yap-boz (doing-undoing)

Kursiyer: *25-26 tane*

Tahir ÖZAKKAŞ: Evet kaç taneydi normal savunma mekanizmaları?

Kursiyer: *Bir çok olabilir ama biz 26 tanesini yazmıştık*

Kursiyer: *Yüz bir tane*

Tahir ÖZAKKAŞ: Hocanın biri yüz bir demiş

Kursiyer: *Yüz birden de fazlası*

Tahir ÖZAKKAŞ: Milyonlarca

Kursiyer: *Milyonlarca ama üç temelde*

Tahir ÖZAKKAŞ: Evet üç temelde neydi o üç temel bravo?

Kursiyer: *Bölme, disosiyasyon, bastırma*

Tahir ÖZAKKAŞ: Bravo bir daha söyle bakayım arkadaşlar duy-sun

Kursiyer: *Bölme, disosiyasyon, bastırma*

Tahir ÖZAKKAŞ: Diğer savunmalar hepsi onun yavruları demiştik.

Kursiyer: *Evet*

Tahir ÖZAKKAŞ: Bununda nörobiyolojik temellerinden kısaca bahsetmiştik. Bir ayağımız hep o nörobiyolojide olacak demiştik neuroscience arasında gidip geleceğiz demiştik

Kursiyer: *Bir de metapsikoloji ve diğerleri arasında gidip geleceğiz demiştiniz.*

Tahir ÖZAKKAŞ: Evet efendim arkada bir el kalktı herhalde kalkmadı mı? Peki bu hastanede akıl hastanesinde bir şey vardı, film vardı hatırlıyor musunuz?

Kursiyer: “Guguk Kuşu”

Tahir ÖZAKKAŞ: Yok “Guguk Kuşu” değil. (hoca kolunu yukarı kaldırır) elini tutuyor böyle

Kursiyer: *Robin Williams*

Tahir ÖZAKKAŞ: Robin Williams neydi filmin adı Patch

Kursiyer: Patch Adams

Tahir ÖZAKKAŞ: Patch Adams, Patch Adams değil miydi?

Tahir ÖZAKKAŞ: Patch Adams’dı. Peki Robin Williams’ın doktor olma kararı vermiş olduğu Patch Adams’da böyle. (hoca kolunu yukarı kaldırır) hastanın biri kateleptik olarak elini tutuyordu.

Kursiyer: *O farklı bir filmi hocam.*

Tahir ÖZAKKAŞ: O Guguk Kuşunda da var bütün akıl hastalıkları flimlerinde vardır. (Gülüşmeler) Grup terapisi yapacaklardı. Grup terapisinde kimse konuşmuyordu eli bu şekilde kateleptik halde duran arkadaşına niye konuşmuyorsun dedi terapist. Konuşuyor dedi söz istiyor (havada duran elini göstererek) dedi niye vermiyorsun sabahtan beri elini kaldırıyor dedi millet kahkahayı bastı v.s

Arkadaş böyle gömlek bazen daralır ter tutar, elinizi böyle yaparsınız kaldırırısınız, böyle en arkadaki arkadaş kaldırdı elini bende söz mü istiyorsun dedim yok dedi şaşırıldı. Ordan böyle bir çağrışım yaptı, uzatmıyım doğalından geldi. Şimdi bu kateleptik halde elini kaldıran kişi vücudu ile bağlantısı olmayan kişi vücudu yok vücudu ile ruhu

kopmuş bir kabuğun içerisinde buna otistik bir hal diyebilirsiniz. Şizofrenin katalektik formu onun gösterdiği ama otistik hal kişinin iç dünyasında ayrı bir dünya kurması dış dünya ile kabukla koparmasıdır. Dışarı ile bağlantıyı koparmasıdır. Eğer siz o kabuğu çatlatmaya çalışırsanız kabuğu kırmaya çalışırsanız büyük bir panik ve dehşet halinde olur. Dış dünya ile hiçbir bağlantısı yoktur. Psikotik çocuk ise öbürünün içinde erimiştir. Hiç kabuğu yoktur. Ben ve ötekinin sınırı yoktur. Vücudu nerde başlar nerde biter aklı nerde başlar nerde biter bunu bilemez. Otistik tam bir izolasyon içerisinde bir kabuğun içinde incelenirken, psikotik çocuk kendinin hiç kabuğu olmadığı öbürü ile kendisi arasında sınırın bulunmadığı bir yapı içerisinde dir.

İşte Margaret Mahler çocuk psikozlar ile ve otistik çocuklar ile ilgileniyordu ve dinamik kuramdan geldiği için psikanalist olduğu için psikanalitik dürtü çatışma kuramına göre bu çocuk otizm ve çocuk psikozu ne menem bir şeydir anlamaya çalışıyor idi. Çocukların çağrışımlarına, beden dillerine verbal ve non-verbal iletişim şekillerine bakarak otizm nasıl bir şey, psikoz nasıl bir şey çocuklarda bunun gelişimsel öncülleri nelerdir diye anlamaya çalışıyordu. Klinikte bunu anlamaya çalışırken bir teoriler üretiyordu. İşte oral dönemler, anal dönemler fallik dönemler falan.. Bu teoriler ile ilintili kısımda çıkma-za girdiler. Tamam daha olgun nevrotik düzlemdeki hastalar ile ilgili bir takım hipotezler üretiliyor. Bu hipotezlere bağlı olarak bir terapi teknikleri geliştiriliyor. Bu terapi tekniklerine bağlı uygulamalarda da iyi sonuçlar elde ediliyor ama psikotik ve otistik çocuklar ile ilgili bir şey yapılamıyor idi. İşte burada takılıp kalan Margaret Mahler ben bu otizm ve psikozu anlayacağım dedi. Bunu anlamanın yolu sadece seansa gelmiş olan hastaların geçmiş hikayelerini dinleyerek geçmişte şöyle bir şey mi oldu diyerek varsayım yapılarak yapılamaz dedi. O zaman ilk defa psikanalitik literatürde gözleme dayalı bir çalışma ile ilgili bir program başlattılar. Bir bebeğin normal gelişim sürecini gözleme tabi olarak incelersek bu çocukta hiyerarşik ve basamaklı bir

süreç var ise bu süreçte anne baba ve çevreyle olan etkileşimde neler oluyor da otizm, neler oluyor da çocuk psikoza meydana geliyor diye bir hipotez ürettiler. Bu hipoteze bağlı olarakta 1960'lı yıllarda ilk defa psianalitik literatürde çocuğun bizzat gözlemlendiği ruhsal aygıtın nasıl geliştiğini anlamaya yönelik olarak çalışma başlatıldı. Geçen ay size önerdiğim kitap Mahler'in "İnsan Yavrusunun Psikolojik Doğumu" kitabı bu çalışmanın özeti idi.

Şimdi buradan yola çıkarak bugünkü konumuz bir insanın ruhsal yapısında gelişimsel evreler var mı? Varsa bu gelişimsel evreler nasıl evrelerdir. Bunun nörobiyoloji ile beyin gelişim ile bağlantısı var mıdır? Fizyoloji ile bağlantısı var mıdır? Varsa bununla ilgili hipotezler , teoriler nelerdir ? Birbiri ile bunlar çelişiyor mu? Çelişmiyor mu? Bunu anlamak üzere bu ay burada toplandık. Şöyle bir iddia daha var eğer ruhsal gelişiminizde bugün bir problem var ise olaylar ile ilgili olarak herhangi bir savunma düzeneği üretiyorsanız bu savunma düzeneğinin arkasında bebeklik döneminde 0-3 yaşındaki çevrenizle kurduğunuz ilişkide bir hata vardır. Bu hataya bağlı olarak gelişimsel bir sapma veya duraklama içerisindediniz. Eğer bugünü anlamak istiyorsanız geçmişteki bu hikayeyi çok iyi bilmeniz gerekmektedir. Atomları bilmeden molekül oluşturamazsınız. Molekül oluşturmadan aminoasit oluşturamazsınız, aminoasit oluşturmadan protein, protein oluşturmadan da insan oluşturamazsınız. Dönüyor dolaşıyor bir atomu anlamaya geliyor. Ruhsal yapının atomu da 0-3 yaşında ne olup bittiğini bilmekten geçiyor. En ince ayrıntılarına kadar eğer 0-3 yaşını biz iyi bilirsek bütün dünyayı izah edebilirsiniz kim gelirse gelsin bir insana 0-3 yaşını izah edebilen bunu idrak edebilen bir arkadaşımız karşınıza gelen tüm psikopatolojileri rahatlıkla izah edebilir. Ona direkt damga vurabilir. O zaman dönüyor dolaşıyor bütün hikaye; 0-3 yaşında ne olup bittiğine dair hipotezleri, teorileri kuramları bilgileri araştırmaları denekleri bulmak bunu bir harman yapip anlayabilir

hale getirmeye geliyor. Ezberlemenizi istemiyorum, bilmenizi istemiyorum, kavramanızı ve içinizden bilginin geçmesini istiyorum. Ruhunuza dokunmuyorsa bilgi, kıytırık bir şekilde kalıyorsa, köşeyi döndükten sonra unutuyorsanız bu bilgiye hiç sahip olmayın. Dolayısı ile benim burada anlatacağım hikaye gerçekten insanoğlunun psikolojik doğumunun hikayesi olacak. Olabildiğince biraz detaylara gireceğim, biraz sıkıntılanacaksınız ama idrak etme noktasına girdiğinizde bir tünel açılacak önünüze buradakilerin en büyük handikaplarından bir tanesi bizim eğitimimizde ezberci bir zihniyetle yetiştirilmiş olan beynlere deneyime dayalı bir sistemle bilginin nasıl içselleşeceğini öğretmeye çabalamak. Yani milli eğitimin yaptıklarını yıkarak yeni bir ilişki ve iletişim sistemi ile bilgilerin ders esnasında kavrayarak ve anlayarak ve ruhunuza girerek deneyime dayalı bir öğrenme sürecine çevirmeye çalışıyorum. Bu biraz zor oluyor, bazen çok basit gibi görünüyor, anladığımız da ise bir çok ışık zihnimize yanyor. Evet demek ki bu ayın konusu Margaret Mahler ‘i temel alan ruhsal yapının gelişimini inceleme temeliymiş. O zaman ben şöyle bir tahtayı böleyim bununla ilgili millet ne demiş kaç kuramcı var bunu kaba hatları ile bir yazayım şuraya. Kaça bölelim tahtayı? 4-5-6 ya bölebiliriz. Geçen ay neyi gördük Freud’u gördük değil mi?

Kursiyer: Evet

Tahir ÖZAKKAŞ: Şimdi Şuraya bir Freud Amca’yı yazalım olur mu?

Kursiyer: Olur

Tahir ÖZAKKAŞ: Mahler’i yazalım bu ay göreceğiz doğru mu?
Bir ses geldi oradan

Kursiyer: Erikson

Tahir ÖZAKKAŞ: Erikson başka kimi yazalım

Kursiyer: Stern

Kursiyer: Piaget

Tahir ÖZAKKAŞ: Stern , piaget,

Kursiyer: Masterson

Tahir ÖZAKKAŞ: Masterson'non gelişimsel kuramı yok. Bunların buldukları üzerine terapi kuramı inşa ediyor.

Kursiyer: Bowlby

Tahir ÖZAKKAŞ:Bowlby. Başka?

Kursiyer: Melanie Klein

Tahir ÖZAKKAŞ: Yok Melanie Klein de

Tahir ÖZAKKAŞ: Diyebiliriz de biraz sonra diyelim onu

Kursiyer: Kohut

Tahir ÖZAKKAŞ: Kohut diyebiliriz.

Kursiyer: Kenberg

Tahir ÖZAKKAŞ: Yok Kenberg bunlardan değil

Kursiyer: Hocam Kohlberg

Tahir ÖZAKKAŞ: Yok Kohlberg bütün ruhsal yapıyı ele almaz sadece ahlak gelişimi açısından değerlendirir.

Kursiyer: Allan schore

Tablo 6.1-5

Yaş (Yıllar) 0-1
Margaret Mahler
Normal otistik evre (doğumdan 8 haftalığa kadar) -yarı-uyur, yarı-uyanık hal -Bu evrenin temel görevi, çevre ile homeostatik dengeyi bulmaktır Normal sembiyotik evre (8 haftadan 6 aya kadar) -Bakım verenin varlığını sezer ancak bebek hala kendisi ve bakıcısı içiçeymiş veya füzyondaymış gibi hisseder. -sosyal gülümseme (2-4 ay) Ayrışma-bireyleşme alt evreleri Birinci alt evre: ayrışma (6-10ay) -otistik kabuktan çıkma (bilişsel ve nörolojik olgunlaşmayı yansıtan daha uyanık sensörler geliştirmek) -karşılatırmalı tarama yapabilme(anne olanı anne olmayandan ayırma)
John Bowlby
Evre I (doğumdan 8-12 aya kadar) -Bebeğin bir kişiyi diğerinden ayırabilme yeteneği koku alma ve işitsel uyarımlarla sınırlıdır. -Bebek, yakınındaki herhangi bir kişiye: ...doğru gider ...gözlerle takip eder ...kavrar ve uzanır ...gülümser ...ses çıkarır ...ses duyduğunda ya da yüz gördüğünde ağlamayı bırakır. -Bu davranışlar, yetişkinin hareketlerini etkileyerek, bebeğin annesi ile geçireceği zamanı artırır. Evre II (8-12 haftadan duruma göre 6 ay veya çok daha sonrasına kadar) -I. evre devam eder ancak bu defa anneye ilişki çok daha belirgindir.
Sigmund Freud
Oral evre (doğumdan 18 aya kadar) -Gerilim ve doyumun temel bölgeleri ağız, dudaklar ve dildir ...ısıırma ve emme faaliyetlerini içerir

Erik Erikson
<p>Temel güven-Temel güvensizlik (oral hasassiyet) -sosyal güvensizlik beslenmenin kolaylık derecesi, uykunun derinliği, tuvalet ihtiyacının giderilmesi -bakım veren tarafından sağlanan deneyimin tutarlılığı ve aynılığına bağlıdır -İkinci altı ayın dişleme ve ısırma hareketleri ile almak ediminden elde etmeye geçiş -sütten kesme “kaybedilmiş cennet için nostaljiye” yol açar -Temel güven güçlüyse çocuk umutlubir tutum içinde kalır</p>
Jean Piaget
<p>Sensorimotor evre (doğumdan 2 yıla kadar) -Zeka temel olarak schemata nın koordine ettiği hareketlere dayanır. (Şema, belirli bir çevresel uyarana tepki olarak yapılan davranış paternine denir) . -Çevre ile asimilasyon ve akomodasyon yoluyla ilişki kurulur.(Asimilasyon yeni bir çevresel uyarının içe alınmasıdır. Akomodasyon ise yeni uyarana adapte olmak için davranışın dönüştürülmesidir.) -Nesne sabitliği 2 yaşında edinilir. Nesne görüntüden çıksa bile zihinde var olmaya devam eder: saklanmış nesne aranır -Hareketi tersine çevirme başlar.</p>
Daniel Stern
<p>Emergent self Kendiliğin ilk ortaya çıkışı (doğumdan 2 aya kadar) -Fizyolojik ihtiyaçlar üzerine kurulu bedensel bir kendilik</p> <p>Core sense of self Çekirdek kendilik (2-6 ay arasında) -daha fazla kişilikarası ilişkisellelikle bağlantılıdır</p> <p>Subjective Self Öznel kendilik (7-9 ay arası) -anne ve bebeği arasındaki intrapsişik durumların uyuşmasını sağlayan önemli bir ilerleme</p>

Yaş (Yıllar) 1-2

Margaret Mahler

-Karakteristik kaygı: hem korku hem merak içeren yabancı kaygısı (en çok 8 ay civarında görülür)

İkinci altevre: practicing (10-16 ay)

-Bu evrenin başlangıcı ayağı kalkmakla başlar- çocuğu artık farklı bir bakış açısı vardır elasyon duygudurumu (aşırı sevinç hali)

-Her defasında dönülen merkez annedir

-Karakteristik kaygı: ayrılık kaygısı

Üçüncü altevre:

tekrar yakınlaşma

(16-24 aylar)

-Bebek artık yeni yürümeye başlayan bir çocuktur-fiziksel ayrılığın daha da fazla farkında, bu da elasyonda azalma

-Çocuk kendisi ve anne arasındaki mesafeyi kapatmaya çalışır; somut örneği anne-ye nesnelere getirmesinde görülür

-Annenin çocuğa yardım etme uğraşları algılanmaz, temper tantrums

-Karakteristik olay: yakınlaşma krizi; bir yandan anne tarafından yatıştırılmak isterken diğer yandan onun yardımını kabul etmek istememe

-Çocuğun becerileri geliştikçe ve birşeyler yapmaktan zevk almaya başladıkça kriz aşılr

John Bowlby

Evre III:

(6-7 aydan ikinci ve üçüncü yıla kadar sürer)

-Anne figürüne açıkça bağlanma

-Mekandan ayrılan anneyi takip etme

-Geri döndüğünde karşılama

-Etrafını araştırırken geri döndüğü merkez olarak anneyi kullanma

-Diğerlerine gösterilen arkadaşlıkla anneye gösterilen yakınlık arasında farklılaşma

-Yabancılarla ilişkide dikkatli ve çekinik davranma.

Sigmund Freud

Anal Evre

(18-36 ay)

-Temel ilgi alanları anüs ve çevresidir

-İstemli sfinkter kontrolü öğrenilir (tuvalet eğitimi)

Erik Erikson
<p>Özerklik-Utanç ve kuşku (masküler-anal) (yaklaşık18 ay-3yıl)</p> <ul style="list-style-type: none"> -Biyolojik olarak yürümeyi, beslenmeyi ve konuşmayı öğrenmeyi içerir -Kas gelişimi sayesinde tutmak ve bırakmak eylemleri yapılabilir. -Otonomi gelişmeden önce bakım verenin sağlam durması ve kontrol sağlaması gerekir -Çocuk açık bir şekilde olumsuz muameleye maruz kalırsa utanç oluşur -Ebeveynler çocuğu çok fazla utandırılırsa (örneğin eliminasyon konusunda) kendinden-kuşku gelişebilir.
Daniel Stern
<p>Verbal or categorical self Sözel veya kategorik kendilik (yaklaşık 15-18 ay)</p> <ul style="list-style-type: none"> -sembolik olarak düşünebilme ve sözel iletişim kurabilme
Yaş (Yıllar) 2-3
Margaret Mahler
<p>Dördüncü altvitre: Konsolidasyon ve nesne sabitliği (24-36 ay)</p> <ul style="list-style-type: none"> -Çocuk annenin yokluğuyla daha iyi başa çıkabilir ve yerine ikameler koyabilir -Çocuk annenin yokluğuyla daha iyi başa çıkabilir çünkü geri döneceğini bilir -Anneyi güvenilir ve sabit bir imge olarak yavaş yavaş içselleştirebilir -Sözel beceriler ve zaman mevhmunun gelişmesi ile birlikte erteleme ve ayrılıklara dayanabilir
John Bowlby
<p>Evre IV (24aydan itibaren)</p> <ul style="list-style-type: none"> -Anne figürü bağımsız bir figür olarak görülür -Nesnenin, zaman ve mekan içinde kalıcılığı algılanır -Anne ile daha karmaşık bir ilişki gelişir-anne ve çocuk ortaklığı gelişir; bu yolla çocuk annesinin duygu ve amaçları hakkında içgörü edinir -Çocuk annenin hareketlerini ve bu hareketleri etkileyen şeyleri gözler

Jean Piaget
<p>Preoperasyonel evre (2-7 yaş)</p> <ul style="list-style-type: none"> -Dil edinimi ile birlikte sembolik işlevlerin ortaya çıkması -Egosentrizm: Çocuk herşeyi kendi bakış açısından anlar -düşünce mantıksız ve sihirlidir -nesne konservasyonu olmadığından düşünce geriye alınamaz -Animizm:cansız nesnelere canlı olduğuna inanılır (onların da duyguları ve amaçları vardır) -Kaçınılmaz adalet:Kötü hareketlerin mutlaka cezalandırılacağına dair inanç
Yaş (Yıllar) 3-4
Sigmund Freud
<p>Fallik-ödipal evre (3-5 yaş)</p> <ul style="list-style-type: none"> -İlgi, heyecan ve uyarılma genital bölge üzerinden olur -Her iki cins için de ilgi odağı organ penistir -Genital masturbasyona sık rastlanır -Hadım edilme kompleksi hakkında yoğun kaygılar (genital kayıp veya hasar korkusu) -Penis Hasedi (Kendi genitallerinden memnuniyetsizlik ve erkek genitallerine sahip olma isteği) kızlarda görülür -Oidipus Kompleksi evrensel : Çocuk karşı cinsten ebeveyn ile cinsel ilişkiye girmek ve evlenmek ister, aynı zamanda aynı cinsten ebeveynden kurtulmak ister
Erik Erikson
<p>Girişim-Suçluluk (lokomotor genital) (3-5 yıl)</p> <ul style="list-style-type: none"> -Gerek motor gerekse entellektüel faaliyet için girişimde bulunabilme -hesaplanmış amaçlar (özellikle saldırgan olanlar) hakkında suçluluk duyulabilir. -Yetişkin dünyası taklit edilir: ödipal çatışmalar sosyal rol özdeşimiyle çözülür -Kardeş kıskançlığı sıkça görülür
Daniel Stern
<p>Hikaye eden/anlatan kendilik (3-5 yaş arası)</p> <ul style="list-style-type: none"> -Hastalar tedavide hayat hikayelerini anlattıklarında edindikleri kendiliklerine dair tarihsel bir bakış